

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen jäsenlehti 2003

takiainen

takiainen

Maaliskuu 2003

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen (Helsyn) jäsenlehti

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys on Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin paikallisjärjestö.

Jäsenmaksu on 25,50 € vuonna 2003. Liittymiset ja osoitteenmuutokset osoitetaan Luonnonsuojeluliittoon, p 228 081 tai Kotkankatu 9, 00510 Helsinki. Jos olet jonkun työryhmän postituslistalla, ilmoitathan osoitteenmuutoksesi myös työryhmän vetäjälle.

Julkaisija

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry.
Kotkankatu 9
00510 Helsinki

Päätoimittaja

Kati Kärkkäinen

Toimittajat

Vilho Jokela ja Jarmo Kalanti

Ulkoasu

Risto Aalto/Swelling
www.swelling.fi

Etukannen kuva

Arto Nironen

Paino

Inva Paino Oy, Helsinki

Painos

5 000 kpl

Helsyn nettisivut:

<http://www.sll.fi/helsy/indeks.html>

Helsyn hallitus 2003

Puheenjohtaja

Kati Kärkkäinen
040-737 2298
kkarkkainen@hotmail.com

Varsinaiset jäsenet:

varapuheenjohtaja

Vilho Jokela
pk 09-148 5225 / 050-303 7835
vilho.jokela@kolumbus.fi

Anneli Mikkonen
050-599 24 08
annelimaria.mikkonen@luukku.com

Leena Virkkunen
leenav@welho.com

Mari Wikholm
mariwikholm@hotmail.com

Tiina Raivikko
050-545 8777
tiina.raivikko@fmi.fi

varapuheenjohtaja

Vilho Jokela
pk 09-148 5225 / 050-303 7835
vilho.jokela@kolumbus.fi

Varajäsenet:

Antti Tanskanen
Antti.Tanskanen@KTL.FI

Arja Ahonen

Arto Nironen
pk 09-321 1720

Janne Heliölä
jheliola@hotmail.com

Jarmo Kalanti
jarmokalanti@hotmail.com

Marjaana Grönroos
marjaana.gronroos@valtiokonttori.fi

Christina Lindén
ch.linden@kolumbus.fi

Talous

Taloudenhoitaja
Lisbeth Taunula
lisbeth.taunula@kolumbus.fi

tilintarkastajat:

Riitta Hyttinen

Mikko Niskasaari
mikko.niskasaari@kolumbus.fi

Sisälllys

4

Toimintaa ja suunnitelmaa -
Mitä tapahtuu Helsingissä vuonna 2003

6

Ruisrääkkä, käenkukka, sisilisko, sammakko ja kyykäärme...

8

Vieläkö Helsinki vihertää?
Yleiskaava 2002

11

Satama satuttaa
Vuosaarta

12

Mikä eteen?
Suomen luonnonsuojeluliitto organisaatiouudistuksen edessä

14

Takiaisen kirja-arvostelunurkka

Pääkirjoitus

Hyvät helsyläiset,

Tänäkin talvena olemme voineet havaita kuinka vaikea on ennustaa tulevaisuuden luonnonilmiöitä. Kasvihuoneilmion vaikutuksista ei ole kukaan maininnut sanallakaan kun kireät pakkasen on puraissut poskea ja hyytävä viima kärventää korvanlehdet. Ei ihme jos itse kunkin mielessä on jo noussut epäilyks mutikkin luonnonntieteen uhoamia uhkakuvia vastaan. Tanskalainen taloustieteilijä havaitsi omilla tilastollisissa laskelmissaan että itse asiassa maapallon asiat ovat hyvin: metsäpinta-ala ei pienene eivätkä lajit kuole sukupuuttoon sitä tahtia mitä luonnonntieteen asiantuntijat ja tutkijat ovat väittäneet. Ei siis syytä huoleen!

Kovan työn edessä ovat ne tutkijat, luonnonsuojelijat ja kansalaiset jotka sanovat että yksikin sukupuutto on liikaa. Suurten tie- tai rakennushankkeiden vastustajat ovat hyvinvointiyhteiskunnan kompastuskiviä, jotka hidastavat edistystä. Valtakunnalliset poliittikkomme ovat huolissaan tästä suuntauksesta – kansanvalta on hiljennettävä, oikeuslaitosta muutettava, jotta edistys saa jyllätä rauhassa.

Edistys? Miten se on mitattavissa? Tärkeät hankkeet tänään voivat näyttää huomenna taantumukselta. Helsingissä ”edistys” on tuhonnut paljon kaunista ja hyvää. Uusklassiset rakennukset saivat väistyä 1960- ja 70-lukujen modernien talojen tieltä. Helsinkiin kaavailtiin monikaistaista moottoritietä keskelle kaupunkia, jopa ydinvoimalan rakentamisesta Helsinkiin puhuttiin. Yleiskaavan uudet rakentamishankkeet ja Vuosaaren satama pirstovat ja tuhoavat helsinkiläistä luonnonmaisemaa edelleen ja heikentävät helsinkiläisen luonnonlajien olemassaoloa. Me emme voi taipua epäilijöiden puolelle. Jokainen metsä, niitty ja rantakallio on puolustamisen arvoisen. Älkää luovuttako. Tarvitsemme teitä, hyvät jäsenet! Luonnonsuojeluliiton ja yhdistyksemme jäsenenä annat äänesi kuulua – yksikin hävinnyt laji on liikaa!

Kati Kärkkäinen
Päätoimittaja
Puheenjohtaja

Takiaiseen on tänä vuonna myyty ilmoitustilaa eduskuntavaaliehdokkaille. Yhdistyksemme on puolueeton, eikä ota kantaa lehdessä oleviin ehdokkaisiin.

Toimintaa ja suunnitelmaa – Mitä tapahtuu Helsingissä vuonna 2003

Vaikka jäsenyytemme hipoo neljää tuhatta, on varsinaisten aktivistien osuus kymmenkunta. Vika liene meissä, kun emme tarpeeksi kuulu ja näy. Keväällä Helsy palkkaa järjestösihteerin, jonka yhtenä toimenkuvana on lisätä näkyvyyttämme ja toimivuuttamme. Yhteistyö on voimaa; kaupungissamme on edelleen paljon säilyttämisen arvoista!

Suomen luonnonsuojeluliitto lisää jäsenhankintakampanjointia vuonna 2003. Myös me aiomme lisätä näkyvyyttämme osallistumalla erilaisiin tapahtumiin ja seminaareihin ympäri kaupunkia. Kevään aikana valmistuu Helsingin uusi, suomen- ja ruotsinkielinen esite.

Pyrimme edelleen lisäämään yhteistyötä muiden yhdistysten ja järjestöjen kanssa ajankohtaisissa asioissa. On erityisen tärkeää yhdistää pääkaupunkiseudun luonnonsuojelujärjestöjen rajalliset voimavarat.

Luontoharrastustoiminta on Helsingin toiminnassa etusijalla tänäkin vuonna. Tiedossa on kasvi- ja luontoretkiä Helsingin alueella ja joutsenretki Hankoon. Retkien aiheina ovat myös lepakot, linnut, perhoset ja Helsingin kallioperä (geologian retket). Siipossa sijaitsevalla Torpalla järjestetään kursseja, leirejä ja opintopiiritointia. Nuorille järjestetään

lintukurssi Torpalla. Retkistä ja Torpan toiminnasta tiedotetaan Luonnonsuojelijassa ja nettisivuillamme (ks. takasivu).

Helsingin yleiskaavan valmistelu jatkuu ja pyrimme vielä vaikuttamaan sen tavoitteisiin ja sisältöön. Kansallisen kaupunkipuiston perustamiskustelua viritetään uudelleen pääkaupunkiseudulle. Lisäksi

pyrimme lausumaan jokaiseen Helsingin alueen asemaakaavamuutokseen ja -ehdotukseen.

Helsingin metsäryhmä jatkaa toimintaansa opintopiirinä. Tänä vuonna ryhmän tavoitteena on opettaa asiasta kiinnostuneita metsäalueiden yleisluontoiseen inventointiin. Halukkaat voivat osallistua Helsingin kaupungin omistamien metsien in-

Vesa Koskela

ventointiin kesällä. Lisätietoa löydät nettisivuiltamme.

Vuonna 2001 adoptoimme omiksi merenlahdiksi Vartiokylänlahden ja Pikku Huopalahden, joiden huolenpitoa jatketaan tänäkin vuonna. Aktivoimme kaupunkilaisia ja viranomaisia toimimaan lahden hyväksi ja pitämään yhteyttä viranomaisiin. Vesistöryhmä jatkaa kampanjan vetämistä. Kevään aikana ilmestyy Vartiokylänlahden luontopolun esite.

Helsyllä on nyt oma järjestösihteeri

Jäsentemme iloksi Helsyllä on oma työntekijä, johon niin jäsenet ja kaupunkimme ympäristöstä ja luonnosta huolestuneet voivat halutessaan helposti ottaa yhteyttä, tai esittää kysymyksiä, kommentteja,

ideoita ja toivomuksia Helsyn toiminnasta. Tavoitat sihteerimme arkipäiväisin 10-14.00 välillä numerosta 09-228 081.

Maatalous-metsätieteiden maisteri Johanna Oja (34-v) on Helsyn uusi järjestösihteeri. Hänet valittiin kolmen ehdokkaan joukosta. Johanna aloittaa työnsä maaliskuun alusta ja hänen toimipaikkanaan on Suomen luonnonsuojeluliiton keskustoimisto Kotkankadulla. Johannan tehtäviin kuuluu muun muassa hallituksen sihteerinä toimiminen, jäsenistön aktivoiminen ja tiedottaminen tapahtumista, lausuntopyynnöistä ym. Uudella järjestösihteerillämme on selkeä näkemys siitä kuinka Helsyn toimintaa voitaisiin parantaa ja vaikutusalaamme laajentaa. Ennen kaikkea hän haluaa parantaa näky-

vyttämme ja vahvistaa rooliamme paikallisten asioiden vaikuttavana tahona. Määrätietoisuutta, avarakatseisuutta ja omatoimisuutta ei häneltä puutu.

Helsyn sähköpostilistalle?

Haluatko liittyä Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen sähköpostilistalle? Listalla ollessasi saat tietoa hallituksen päätöksistä, mistä helsyläiset keskustelevat ja mitä kaupungissa tapahtuu. Ennen kaikkea se on helppo tapa saada äänesi kuuluville, listallaolijat voivat keskustella näkemyksistään ja kommentoida toimintaamme omin sanoin. Voit liittyä listalle lähettämällä yhteystietosi osoitteeseen helsy@sll.fi. Halutessasi, voit esitellä itsesi listalla.

Ruisrääkkä, käenkukka, sisilisko, sammakko ja kyykäärme...

Vuoden 2002 kevät oli yllätyksiä täynnä ilmojen suhteen. Helsyn retkillä pääsimme mukavasti seuraamaan niin kevään kehitystä kuin syksyn saapumistakin.

Maanantairetkillämme tutustuimme luontoon kokonaisuutena ja kohteemme olivat eri puolella Helsingiä. Tutustuimme Helsingin maalaismaisemaan ja kartanomiljööseen

sekä kahteen arvokkaaseen lintulahteen: Vanhankaupunginlahteen Herttoniemen puolelta ja Variokylänlahteen ympäristöineen.

Lepakkoretkemme oli erityisen onnistunut – kiitos paikalle saapuneiden lepakoiden! Ne osasivat olla juuri oikeaan aikaan oikeassa paikassa ja osanottajat saivat tuntea niiden viuhahtelevan pään yli Seura-

saaren elokuisessa iltayössä. Tunnelma oli taianomainen. Lauantaitrekillä en valitettavasti päässyt mukaan joka kerta – Liittöhallituksen kokoukset kun ovat myös lauantaisin.

Mustavuoren ja Sipoonretkellä näimme suurimman osan erilaisista Uudenmaan luontotyypeistä: mm. vehreää kalkkilehtoa, korpimetsää, laidunmaita niin vanhoja kuin vielä

käytössäkin olevia. Uutelan syysretkellä osanottajat pääsivät kokemaan usean tunnin vaeltelun Helsingin metsissä! Alueella on todella paljon nähtävää ja lauantaitrekkien ikävimpiä puolia on ajan loppuminen kesken.

Kasviretkillä seurasi Vartiokylänlahden ympäristön kasvilajien vaihtelua kesän aikana. On selkeästi helpompaa oppia tunnistamaan kasveja seuraamalla tietyn alueen kehitystä keväästä syksyyn, kuin yrittämällä nähdä kaikki mahdolliset Helsingin kasvit yhden kasvukauden aikana. Tälläkin alueella on hämmästyttävän monenlaista kasvuymärisiä: kuivasta kedosta suolampareisiin.

Ilmat suosivat meitä – ja saimme nauttia lämpimistä säistä lähes kaikilla retkillämme ja muutamalla sateisella retkellä eivät ukkospuuskatkaan onneksi pelottaneet osanottajia jäämään kotiin. Ukkonen on kokemisen arvoinen luonnonilmiö vaikka kastuisikin hiukan! Onneksi lämmintä ilmaa riitti koko kesälle.

Retkien määrä oli aika suuri kun laskemme kasvikerhon mukaan, mutta osallistujia kyllä riitti kaikille retkille. Oppaillemme kiitos siitä, että retkemme onnistuivat. Ilman asiantuntijaa ei luontoretkestä saa samanlaista nautintoa. Toinen tärkeä tekijä ovat retken osanottajat – heidän kysymyksensä ja omat luontokokemuksensa luovat myös onnis-

tuneen retken tunnelmaa. Kiitoksia kaikille retkiin osallistuneille niin oppaille kuin retkeläisillekin ja tervetuloa taas tänä vuonna mukaan!

Tiina Raivikko
Retkivastaava

Torpan vuosi 2002

Viime kesänä Torpalla järjestettiin seitsemän teemapäivää ja niiden yhteydessä talkoot, jotka yhdistyivät hyvin. Esimerkiksi kesäkuussa opeteltiin tekemään punamultaa ja valmiilla tuotteilla ehostettiin Torppaa. Torpalla järjestettiin yli 20 muuta tilaisuutta ja monet lomailivat siellä muuten vain. Torppa oli edellisessä vuonna käytössä kaikkiaan 141 päivää ja siellä vieraili satakunta henkilöä, henkilöoleskeluvuorokausia kertyi kaikkiaan 461! Viime kesän poikkeuksellinen kuivuus näkyi Torpalla hyvässä ja pahassa: kaivo kuivui ja vesi pilaantui, mutta polttopuuta pilkottiin varastot täyteen.

Anneli Mikkonen
Torppavastaava

Vesa Koskela

Vieläkö Helsinki vihertää? Yleiskaava 2002

Helsingissä on käynnissä koko kaupunkialuetta koskeva kaavoitussuunnitelma. Työn tuloksena syntyy suuntaviivat lähitulevaisuuden kaupunkirakentamiselle. Yleiskaavassa osoitetaan ennen kaikkea uudet rakentamisalueet. Rakentamattomia alueita uhkaa jatkossa osayleis- ja asemakaavat, jotka voivat nakertaa yleiskaavassa viheralueiksi osoitettuja alueita. Tässä lyhyt yhteenveto Helsingin lausunnosta. Se löytyy kokonaisuudessaan netistä osoitteesta www.sl.fi/helsy/yleiskaava2002.html ja tietoa yleiskaavasta kaupunkisuunnitteluviraston sivuilta www.hel.fi/ksv.

Yleiskaavassa Helsinkiä verrataan eurooppalaisiin metropoleihin. Kaupungin kasvattaminen Keski-Euroopan mittakaavojen mukaisesti on epärealistinen lähtökohta kehittää kaupunkikuvaa, sillä se lisää vain turhaa kasvupaineita alueelle. Merkittävä keino turvata nykyiset rakentamattomat, tärkeät viher- ja kulttuurialueet on perustaa Helsinkiin ympäristöministeriön vahvistama kansallinen kaupunkipuisto. Ajatus ei ole saanut kannatusta kaupunkisuunnittelijoiden keskuudessa.

Huomattavin puute nykyisessä

kaavassa on kaavamerkkien köyhyys ja epäselvät kaavamääräykset. On ensisijaisen tärkeää erottaa rakennetut kaupunkipuistot, urheilu- ja rajoitetussa käytössä olevat virkistysalueet ja luonnonvaraiset virkistysalueet toisistaan. Selkeillä kaavamerkinnoilla ja maankäytön määräyksillä voitaisiin turvata virkistysalueiden omaleimaisuus (luonnontilaisuus, puistomaisuus). Lisäksi nykyiset luonnonsuojelualueet olisi hyvä merkitä yleiskaavaan, jotta niiden säilyminen voidaan turvata kokonaisvaltaisen suunnittelun keinoin.

Malmin lentokenttä tulisi säilyttää nykyisellä paikallaan ja sitä ympäröivät viheralueet tulisi suojella kulttuurisesti ja ekologisesti merkittävänä viheraluekokonaisuutena.

Helsingin edustalle on suunniteltu rakennettavaksi tuulivoimaloita ja siitä on tehty jo alustava teknistä ja taloudellista selvitys. Helsingin mielestä kaupungin ei tulisi kiirehtiä yleiskaavan tuulivoimalan varauksia, kun Uudenmaan alueen maakunnallisesti merkittävimpien tuulivoimala-alueiden selvitys on vielä kesken. Lisäksi hankkeen toteuttaminen vaa-

Lisääntyvä liikenne ja tihentävä tieverkosto aiheuttaa satojen eläimien kuolemia Helsingissä vuosittain. Eläinten liikkumistarpeet on huomioitava maankäytön suunnittelussa.

Vielä rakentamattomat, luonnontilaiset ranta-alueet tulisi säilyttää kaikenlaiselta rakentamiselta.

tii maisema- ja ympäristöselvityksiä. Nykyiset supistukset näkyvät Helsingin joukkoliikennepalveluissa. Vanhoja linjoja lopetetaan ja uusia suunnitellaan tilalle. Joukkoliikenteen kehittäminen tulisi tapahtua järjestelmällisesti. Tärkeitä hankkeita ovat jokeri- ja viirarata sekä Töölön metro. Suora raideyhteys puuttuu edelleen etelä- ja Lounais-Helsingin ja Vanhakaupunki – Viikki – Malmin väliltä. Uudet metrohankkeet turvaavat joukkoliikenteen tarjonnan, mutta samalla ne voivat lisätä tärkeiden ulkoilu- ja viheralueiden uudisrakentamista. Metrolinja Laajasalon Kruunuvuoreen ja itämetro Sipooseen siirtäisi näille alueille suuria rakentamispaineita. Yleiskaavassa tulisi ennen kaikkea osoittaa koko kaupunkialuetta kattava ja lähikuntiin ylettyvä kevyen liikenteen verkosto.

Maakunnallisesti ja paikallisesti tärkeät ekologiset käytävät olisi osoitettava Helsingin yleiskaavassa nykyistä selvemmin ja niiden toimivuus olisi turvattava. Uudenmaan maakuntakaavaluonnoksessa Helsingin seudun ekologisesti merkittävät viherkäytävät on huomioitu.

Maakunnallisesti tärkeitä ekologisia käytäviä ovat Hakuninmaalta pohjoiseen, Viikki-Veräjämäki-Pukinmäki-Haltiala ja Viikki-Kurkimäki-Rajakylä-Hakunila-Sipoonkorpi

Paikallisesti merkittäviä viherkäytäviä ovat Vartiosaari-Vartiokylänlahti-Mustavuori-Sipoonkorpi, Uute-la-Mustavuori-Sipoonkorpi, Keskuspuisto; Haaga-Lassila-Malminkartano ja Mustapurolaakso

Yleiskaava 2002 -luonnoksessa on esitetty useita uudisrakentamishankkeita, jotka uhkaavat nykyisiä, rakentamattomia viheralueita. Tässä esimerkki muutamasta hankkeesta.

Arto Nironen

Honkasuo

Alue rajautuu lähelle Malminkartanon täyttömäkeä ja vuoden 1992 yleiskaavassa alue on merkitty virkistysalueeksi. Alue yhdistyy pohjoisessa maakunnallisesti tärkeään ekologiseen käytävään. Suunniteltu asuinalue kaventaa viherkäytävää ja heikentää sen arvoa toimia ekologisenä käytävänä.

Kivinokka

Kivinokka kuuluu selvästi kokonaisuudessaan yleiskaavaluonnoksessa esitettyyn Helsinki -puistoon. Pientalorakentaminen alueelle tuhoaa alueen virkistysarvot ja heikentää alueen puskurointikykyä pohjoiseen ranta-alueeseen rajautuvan luonnonsuojelualueeseen.

Koivusaari

Yleiskaavaluonnoksessa on esitetty länsi-metron linjareitin Lauttasaaren ja Koivusaaren kautta Espooseen. Metrolinjan varteen Koivusaareen on esitetty perustettavaksi uusi kerrostalo- ja pientalovaltaiset asuinalueet. Näiden toteuttamien vaatii ranta-alueiden osittaista täyttöö.

Lauttasaari

Pohjois-Lauttasaareen on osoitettu pientalo- ja kerrostalovaltaisia asuinalueita. Alue on osa Lauttasaaren halki kulkevaa ekologista käytävää. Lisäksi Myllykallion pohjoisrinteelle ehdotettu kerrostaloalue tuhoaisi Litorinameren loppuvaiheen rautamuodostuman.

Melkin saari

Yleiskaava 2002 -luonnoksessa kaupungin edustalla olevaan Melkin saareen on osoitettu ekoasumisen kokeilualue. Rakentaminen heikentäisi alueen luonnonsuojellista arvoa.

Meri-Rastila

Meri-Rastilaan on suunniteltu uusi kerrostalovaltainen asuinalue. Uusin asuinalue heikentäisi merkittävästi viheryhteyttä Vartiokylänlahdelta pohjoiseen. Alueella on Litorinameren alkuvaiheessa muodostunut muinaisranta eli pirunpelto.

Mustavuori – Pohjois-Vuosaari

Niinisaarentien varteen on suunniteltu kerrostalovaltainen alue noin 2000:lle uudelle asukkaalle. Mustavuoren kallioalue Niinimäentien varrella on merkittävä virkistysalue ja toimii osittain puskurivyöhykkeenä luonnonsuojelualueelle. Asuintalorakentaminen heikentää huomattavasti ekologista käytävää Uutelasta Mustavuoreen ja Sipoonkorpeen.

Pitäjänmäki- Lassila

Vihdintien ja Kehä I:en kulmaan

rajoitettavalle virkistysalueelle on kaavoitettu kerrostalovaltainen asuinalue. Suunniteltu rakennusalue yletty lähelle Mätäjokea. Aluei se on merkittävä osa viherkäytävää Haagista Malminkartanoon. Kerrostalovaltaisen asuinalueen rakentaminen katkaisisi ekologisen käytävän toimivuuden lähes kokonaan.

Santahamina, Valli- ja Kuningassaari

Puolustusvoimain hallinnassa olevilla asuntorakentamista ei tulisi toteuttaa ja mahdollinen virkistyskäyttö tulisi rajoittaa siten että saarien ominaispiirre säilyisi. Valli- ja Kuningassaari ovat putkilokasvilajiston kannalta kaupungin monimuotoisuuskeskuksia.

Vartioharju

Vartioharjun Tankomäki on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi. Uusi asuinalue heikentäisi Vartiolahti-Mustavuori-Sipoonkorven ekologisen käytävän toimivuutta. Puroalue on Vartiokylän lahteen kohdistuvan valuman tärkeä luontainen suodatin. Alueella sijaitsevan Tankomäen erityispiirteinä

ovat monipuolinen luonto ja kulttuurihistoria.

Viikki

Viikin alueella Kehä I:een ja Lahdentien kulmaukseen on suunnitteilla Kivikon työpaikka-alue ja kerrostalovaltainen asuinalue. Alue kuuluu maakunnallisesti merkittävään ekologiseen käytävään ja sen jatkojohde on turvattava yleiskaavoituksessa.

Vuosaari-Uutela

Yleiskaavaluonnoksessa on osoitettu Vuosaaren Uutelan alueelle pientalovaltaista asuinrakentamista. Kaavoitus on jo asemakaavavaiheessa. Uutelan alueella on useampi arvokas luontokohde ja luonnonsuojelualue. Koillisosan asuinaluevaraus tulee liian lähelle luonnonsuojelualuetta, joka on muutoinkin häiriintymisvaarassa mahdollisen satamaväylän vuoksi.

Kati Kärkkäinen
Päätoimittaja
Puheenjohtaja

Arto Nironen

Uutelan neva on Helsingin ainoita luonnontilaisina säilyneitä soita.

Satama satuttaa Vuosaarta

Vuosaaren sataman pitkä ja kivikkoinen 30-vuotinen taival näyttää lopulta päättyvän rakennushankkeen toteuttamiseen. Ympäristöjärjestöt ovat sinnikkäästi vastustaneet Vuosaaren satamahanketta ja välillä saavuttanut voittoakin. Vuonna 1975 Helsingin seudun luonnonsuojeluyhdistys keräsi satamaa vastustavaan adressiin nimiä. Kun Mustavuori-Östersundomin Natura 2000 -luonnonsuojelualueen perustettiin vuonna 1997 näytti siltä, että sataman vastustajat pääsisivät niskan päälle. Alkoi uusi valituksien ja vetoomuksien kierre, jossa vastakkain olivat luonnonsuojelulainsäädäntö ja Helsingin kaupungin poliittis-taloudelliset tavoitteet. Sataman rakentaminen alkoi heti kun valtio ja Helsingin kaupunki olivat päässeet sopimukseen liikenneyhteyksien kustannuksista. Ohessa Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton puheenjohtajien mielipidekirjoitus, jota ei julkaistu Helsingin Sanomissa. Tekstissä ilmenee viimeisen neljän vuoden aikana käyty kiivas kädenvääntö.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys haluaa kiittää Suomen luonnonsuojeluliiton Natura-asiantuntija Tapani Vestolaa ja ympäristölakiasiantointimisto lakiasiantuntijaa Sakari Mykrää, jotka ovat ja jatkavat edelleen taistelua Vuosaaren sataman rakentamista vastaan.

Vuosaaren satamahanke on uhka luonnolle

Klaus Bremern kirjoituksessa Helsingin Sanomien (17.10.02) mielipidesivuilta tuotiin selvästi esille Vuosaaren satamahankkeen taloudellinen kestävyys. Muistettakoon, että hanke uhkaa myös Mustavuoren-Porvarinlahden Natura-alueen luonnonarvoja. Euroopan Unionin Natura-alueet on perustettu suojelemaan ja turvaamaan arvokkaimpia luontokohteita ja uhanalaisia lajeja. EU-jäsenyys velvoittaa tähän myös Suomea, vaikka Natura 2000-ohjelman idea ei kaikille päättäjille olekaan kirkastunut.

Vuonna 1999 Uudenmaan ympäristökeskus ja useimmat asiantuntijat totesivat hankkeella olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueelle ja sen eliöstölle. Satamarakentamiselle haettiin poikkeuslupaa valtioneuvostolta, joka myös myönsi sen. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin katsoi että valtioneuvosto ei ole oikea taho Natura-alueita koskevissa päätöksissä, vaan että ympäristöministeriölle kuuluisi kaavan vahvistaminen ja

poikkeuslupan myöntämisen hankkeelle.

Jos ympäristöministeriö olisi tuolloin jättänyt vahvistamatta kaavamuutoksen ja vaatinut hankkeelle poikkeuslupaa, olisi hanke todennäköisesti tyrehtynyt tähän vaiheeseen. Vuosaaren satamahankkeen ei olisi pitänyt saada lupaa rakentamiselle, sillä se ei täytä luonnonsuojelulain mukaisia tiukkoja vaatimuksia poikkeuslupan myöntämiselle. Hanketta ei voi pitää valtakunnallisesti korvamattona, koska Vuosaaren satamatoiminnoille on olemassa realistisia vaihtoehtoja ja toiminta voitaisiin korvata nykyisellä satamakapasiteetilla. Hankkeen toteuttamisen ainoa vaihtoehto oli puristaa ympäristöministeriöltä rakentamista tukeva lausunto.

Ympäristöministeriön yllättävä, Vuosaaren sataman ja sen liikenneyhteyksien haittavaikutuksia vähättelevä lausunto (2002) oli ympäristölakien tulkinnan kannalta huolestuttava linjanveto. Päätöksestä valittaneet saivat nopean ja kylmän suihkun korkeimmalta hallinto-oikeudelta: se vahvisti ympäristöministeriön lausunnon ja katsoi sen lain-

mukaiseksi. Vastustajat kuitenkin haluavat jatkaa vuoropuhelua, koska Vuosaaren satamahanketta koskeva viranomaismenettely on Natura -lainsäädännön tulkinnan kannalta merkittävä ennakkotapaus Suomessa. Sen vuoksi Suomen Luonnonsuojeluliitto ja BirdLife Suomi ry tekivät ympäristöministeriön ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä kantelun Euroopan komissiolle. Lisäksi Luonnonsuojeluliitto vetosi Euroopan parlamentin vetoamusvaliokuntaan asian merkittävyyden johdosta ennakkotapauksesta.

Vuosaaren satamahankkeesta – Natura-alueen koskemattomuuden loukkaaminen, aluepolitiikan alas polkeminen ja taloudellisesti epävarman hankkeen toteuttaminen – maksetaan liian kallis hinta. Kaupungille ja valtiolle kalliin sataman kapasiteetin arvioidaan riittävän 2020-luvulle. Entä sen jälkeen? Laajennetaanko sataman toimintaa edelleen kalliilla rahalla vai päädytäänkö se siirtämään muualle? Jos aluetta laajennetaan se todennäköisesti tulee tuhoamaan viimeisetkin Natura-alueen suojelevarvot.

Suomen luonnonsuojeluliitto organisaatiouudistuksen edessä

Vesa Koskela

Viimeisen kahden vuoden aikana keskustelu kattojärjestöme organisoituuudistuksesta on käynyt valtuuston, hallituksen ja järjestövaliokunnan välillä useamman kierroksen. Viimeisin aloite tehtiin marraskuun valtuustokokouksessa Kuopiossa, missä vaadittiin nykyisen aluepäällikköjärjestelmän lakkauttamista ja palkkatuen kohdentamista siten, että kaikilla piireillä olisi vähintään osa-aikainen, piirin valitsema työntekijä. Kiivaan keskustelun jälkeen päätettiin perustaa työryhmä, joka valmistelee esityksen liiton organisaatiouudistukseksi kevään 2003 kuluessa.

Tällä hetkellä Suomen luonnonsuojeluliitolla on palkattuna viisi, kokopäiväistä aluepäällikköä. Heidän vastuualueenaan on maakunnallinen piiri tai useampi piiri. Aluepäällikön toimenkuvaan kuuluu mm. ajankohtaisten asioiden kentälle vieminen, paikallisyhdistysten tukeminen ja järjestötoimintaan innostaminen. Päälliköt toimivat valtakunnallisina asiantuntijoina ympäristön- tai luonnonsuojeluasioissa ja heidän osaamisensa on sekä liiton että paikallisten yhdistysten hyödynnettävissä. Lisäksi liitto on jakanut seitsemälle piirille alueellista palkkatukea puolipäiväisen piirisihteerin palkkaamiseen. Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri on tukenut viimeisen kahden vuoden aikana Pohjois-Karjalan piiriä puolipäiväisen piirisihteerin palkkaamisessa.

Nykyiseen järjestelmään ovat tyytymättömiä ennen kaikkea olleet piirit, joilla ei ole vakinaista järjestötyöntekijää. Artyymystä herättää myös se että aluepäälliköt ovat liiton valitsevia ja ohjaamia. Piirit toivoisivat enemmän valtuuksia työntekijän ajankäytön ja työtehtävien priorisointiin. Mikä siis eteen? Työryhmän ratkaisun tulee olla luova ja kaikki osapuolet huomioon ottava. Mahdolliset ratkaisut voidaan tiivistää kolmeen vaihtoehtoon:

(1) Lakkautetaan nykyinen järjestelmä ja palkataan jokaiseen piiriin osa-aikainen työntekijä. Irtisanomisia ei voida tehdä vakituiselle väelle ihan yksinkertaisesti, ongelmaksi tulee mm. työsopimuslaki. Erotettuja työntekijöitä ei voida suoraan palkata hoitamaan samaa tehtävää uudella nimikkeellä. Ei ole myöskään kannustavan työnantajan mukaista irtisanoa hyviä ja asiantuntevia työntekijöitä ja sitten palkata heidät takaisin osa-aikaisiksi. Luonnonsuojeluliiton tulee mielestäni pyrkiä pitkäjänteiseen työhön ja arvostaa työkokemuksella kerättyä asiantuntemusta.

(2) Muutetaan nykyinen piirijako tai aluepäälliköiden vastuualuejako siten, että nykyiset viisi palkattua kokopäiväistä aluepäällikköä voivat hoitaa kaikkien luonnonsuojelupiirien alueet. Ongelmaksi tulee kuinka aluepäälliköiden työkentät määritellään: onko se maantieteellinen vai mahdollisesti jäsenmäärän mukainen. Suuri osa Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenistöstä on Uudenmaan maakunnan alueella, mutta maantieteellisesti kattaa pienen osan Suomen pinta-alasta. Liiton valvova silmä tulisi ulottua tasapuolisesti koko valtakunnan. Riittävään seurantaan kykenevät ainoastaan paikallisyhdistykset ja liiton tulisi ennen kaikkea tukea niiden toiminta.

(3) Haetaan ulkopuolista rahoitusta, jolla voidaan turvata jokaiselle luonnonsuojelupiirille tai niiden yhdistymille kokopäiväinen työntekijä. Liiton mahdollisuudet kasvattaa kassavarantojaan ovat rajalliset, tuottoa voidaan pitkällä tähtäimellä lisätä ainoastaan joko jäsenmäärää kasvattamalla tai anomalla lisätukea valtiolta. Arpajaisten järjestäminen ym. toiminta voi paikata yhden kauden huonoa tuottoa, mutta toiminnan rahoittaminen ei voi perustua näin epävarmoihin lisätuottoihin.

Lisärahoitusta voi liiton lisäksi hakea piirit itse. Tämän sallisi jo nykyinen organisaatiomuoto. Satakunnan piiri on jo muutaman vuo-

den hakenut ulkopuolista rahoitusta, jonka turvin puolipäiväinen piirisih-teeri on voinut työskennellä kokopäiväisesti.

Helsingissä ja sitä ympäröivissä kunnissa ja kaupungeissa yhdistykset painivat voimistuvaa maankäyttöä ja suurhankkeita vastaan lähes kokonaan vapaaehtoistoimin. Pääkaupunkiseudun jäsenmäärä ja kasvun paineet vaativat alueelle oman, vakituisen työntekijän. Nykyinen Uudenmaan aluepäällikkö ei kykene työpaineiltaan vastaamaan kaikkiin niihin haasteisiin, joita pääkaupunkiseudun maankäytön suunnittelu, ympäristön- ja luonnonsuojelu tarjoaa. Vuonna 2003 saamme helpotusta palkkaamalla omin voimin Helsingille työntekijän. Tilanne on poikkeuksellinen ja nykyinen rahanjako ei mahdollista kokopäiväistä, tai edes puolipäiväisen pysyvän työntekijän palkkaamista omin voimin. Ratkaisu luonnonsuojeluyhdistyksiin voimavarojen yhdistäminen ja mahdollisen oman piirin perustaminen pääkaupunkiseudulle.

Kati Kärkkäinen
Päätoimittaja
Puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliittoon kuuluu 15 maakunnallista luonnonsuojelupiiriä ja noin 200 paikallisyhdistystä. Jokainen paikallisyhdistys kuuluu alueensa piiriin, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys on Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin jäsen. Varsinkin maaseutukunnissa piirit toimivat aktiivisina ja tukevat paikallisyhdistystoimintaa ahkerasti. Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenmaksu 25,50 euroa jakaantuu liiton, piirien ja yhdistysten kesken. Liitto saa puolet (12,25) ja loppu jakaantuu suunnilleen puoliksi piirien ja yhdistysten kesken.

TAKIAISEN KIRJA-ARVOSTELUNURKKA

Tällä kertaa tutustutaan Markku Lappalaisen kirjaan: Lepakot, salaperäiset nahkasiivet, Tammi 2002. Suomenkielellä ei ole aikaisemmin tiettävästi ilmestynyt kirjaa pelkästään lepakoista, joten nyt on korkea aika.

Lepakot kirjan kirjoittaja Markku Lappalainen (-55) on vapaa toimittaja ja tietokirjailija. Hän on harrastanut lepakoista yli 15 vuotta.

Kirja ei ole määrittelyopas eikä tarkka selonteko suomalaisista lepakoista. Kirja sisältää biologian lisäksi myös mm. historiaa ja kansatiedettä. Kirja jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa kerrotaan maailman lepakoista, yleisiä asioita lepakoista kuten lepakoiden ruokavaliosta (kaikki eivät juokaan verta☺), elämästä ja kaikuiluotauksesta yms. Tiesitkö, että maailmasta on kuvattu 950 lepakkolajia!

Kirjan toisessa osassa kerrotaan Suomen lepakoista. Siinä on mustavalkoiset piirretyt määrityskuvat ja määrityskaavio Suomessa elelevistä lepakoista. Suomesta lajeja tavataan kymmenkunta ja ne kaikki syövät hyönteisiä. Luonnossa lepakkojen tarkkoja, lajijominaisia tuntomerkkejä on melkein mahdoton havaita. Kolmannessa osassa kerrotaan ihmisten suhteesta lepakoihin, lepakoiden määrän vähenemisen syistä ja lepakkotutkimuksesta. Kirjassa on ohjeet lepakkopöntön rakentamiseen. Lepakot eivät ole niin vaativia pöntön suhteen kuin linnut.

Luontokirjoissa on viime aikoina

tottunut runsaaseen värikyyteen. Tässä värikuvia on vain 25 ja ne on koottu kirjan keskiosaan. Tämä on varmaan aika pitkälti kustannusten minimoimiseksi. Kirja ei ole kallis, vain 30 €:lla (207 sivua) hankit sen omaan hyllyysi. Kirjan vähäiset värivalokuvat ovat hienoja ja myös kirjan piirrookset ovat hyviä. Lepakot liikkuvat öisin ja niiden turkin väriä yms. ei yleensä havaitse, joten mustavalkoisuudesta ei ole niin paljon haittaa kuin monien muiden eläinryhmien kyseessä ollessa.

Kirjan teksti on mukavaa lukea, mutta paikoitellen vähän sekavaa. Kaipasin enemmän tietoa lepakoiden biologiasta, miten ne elävät ja mitä eroja on suomalaisten lepakoiden elinvaatimusten välillä. Lepakkotietoa on kuitenkin liian vähän olemassa tällä hetkellä. Varmaksi ei edes tiedetä mitä lajeja Suomessa vieraillee ja myöskään vakituisten asukkaiden levinneisyydestä ei ole riittävästi tietoa.

Suosittelen kirjaa henkilöille, joita lepakot kiinnostavat. Luontoharrastajan peruskirjastoon se kuuluu.

Sari Hartonen

Entinen Helsyn puheenjohtaja

Lepakot ja Helsy
Kaupunkien järjestämät lepakoretket ovat viime vuosina olleet suosituimpia luontoretkeä. Sen vuoksi myös Helsy järjesti jäsenistölleen viime elokuussa ensimmäisen lepakoretken. Retki tehtiin Seurasaareen, joka on oikein hyvä lepakokokohde. Retki oli onnistunut. Sää suosi niin lepakoita kuin harrastajia. Lepakoita nähtiin sekä lukumäärällisesti että lajimäärällisesti runsaasti. Lepakot lensivät aivan retkeilijöiden hiuksia hipoen. Ensi kesäksi on myös suunnitteilla lepakko-ohjelmaa. Helsy myös varautui vuoden 2003 tulo- ja menoarviossa ultraääni-ilmaisimen (detektorin) hankintaan. Se on välttämätön apuväline lepakko-retkellä, jos halutaan tunnistaa lajeja ja sen avulla niitä on helpompaa huomata. Lisäksi on tarjolla lepakoretkeä, joten kannattaa seurata Luonnonsuojelijassa ilmestyviä retki-ilmoituksia. Helsingin retket löytyvät Uudenmaan piirin kohdalta. Lisäksi Helsyn retket löytyvät osoitteesta: www.sll.fi/helsy/retket.

Helsinkiläinen
talousnainen & eläinsuojelija

**Hannele "Hanu"
Luukkainen**

Talstelee kuin tikkeri myös kaupunkiluonnon puolesta

EDUSKUNTAAN
Luonnollisesti Luukkainen

www.vihreailtto.fi/luukkainen
040-5477770

Vihreä Liitto **78**

Pekka Airaksinen

Keskusta, Helsinki

2

<http://users.reppu.net/pekka.airaksinen/>

Metsä on tärkeä myös helsinkiläisille. Jokamiehen oikeudet säilytettävä. Metsämaan kiinteistovero torjuttava.

VÄLITETÄÄN PIENEMMISTÄ!

52
HKL

Tarja Kantola

SDP

www.tarjakantola.net

HELSINKI EDUSKUNTAVAALIT 2003

LISÄÄ VÄRIÄ VIHREISIIN ETELÄ-SUOMEN METSIEN SUOJELU KUNTOON

Tuomas Rantanen

Luonto-Liiton pääsihteeri 1996-2000
Voima-lehden kustannuspäällikkö
Kansalaisaktivisti, perheenisä
Kaupunginvaltuutettu

79

VIHREÄ LIITTO

www.tuomasrantanen.net

EDUSKUNTAAN HELSINGISTÄ

Lehtipuu -
luonnollisesti vihreä
www.lehtipuu.com

77
HELSINKI

VIHREÄ LIITTO

Otto
Lehtipuu

kaupunginhallituksen jäsen,
diplomi-insinööri

www.vesakoskela.net

Vesa Koskela

Luonnon suojeleminen
Helsingissä ei onnistu,
jos suuruutta suosiva
keskittämisperitiikka jatkuu.
Siksi Keskustan listalla
sitoutumattomana.

8

JOUKKOKIRJE

Helsyn retket ja tapahtumat vuonna 2003

Lisätietoja retkistä Tiinalta 050-5458777 ja Torpasta Annelilta 050-5992408.
Tapahtumat ja retket tarkempine tietoineen löytyvät netistä www.sll.fi/helsy/retket
ja huhtikuun Luonnonsuojelijasta.

Lintukerho vetäjänä Tapio Solonen (maksuton):

15.3. klo 13.00 – 16.00
12.4. klo 08.00 – 11.00
26.4. klo 08.00 – 11.00
10.5. klo 07.00 – 10.00
27.5. klo 07.00 – 10.00
07.6. klo 22.00 – 01.00

*Lauantairetket klo 10 – 16.00
(maksuton, joutsenretki maksullinen):*

03.05. Mustavuori
17.05. Paloheinä – Haltiala
28.06. Viikki-vaellus
30.08. Uutelan vaellus
25.10. Joutsenretki Hankoon bussilla klo 09 – 17.30.

Maanantairetket klo 18.00 – 20.30:

28.04. Ramsinniemi
05.05. Vantaanjoensuisto
12.05. Mustavuori
19.05. Vartiokylänlahti
26.05. Mustapuro
02.06. Keravanjoki
09.06. Pikku-Huopalahti
11.08. Lepakot Seurasaassa
01.09. Rastilanmetsä

*Geologian retket, oppaana Boris Saltikoff geologian
tutkimuskeskuksesta*

04.08. Iltaretki Helsingissä 18-20.30
18.08. Iltaretki Helsingissä 18-20.30
06.09. Lauantairetki bussilla 10-16.00

Kasvikerho klo 17.30 – 20.00

Teoriaa sisätiloissa torstaisin
27.2. - 13.3. - 27.3. - 10.4. Kotkankatu 9, SLL
toimisto.
Maastoretket Mätäjoen varressa 24.04. – 08.05. –
15.05. – 22.05. – 05.06. – 12.06. – 26.06. – 07.08.
– 21.08. – 04.09.

Torppa – asiantuntijat opastamassa klo 11 - 16.00

19.04. Pääsiäiskokko palaa – kokko palaa vasta
illemmalla.
10.05. Villivihannekset Torpalla
14.06. Puutarhan hoito ja käärmeet ja matelijat
12.07. Perhoset Torpan ympäristössä
09.08. Sudenkorennot ja lepakot – alkaen klo 14.00
13.09. Sienet Torpan ympäristössä ja muuallakin
11.10. Nisäkkäät – miten pienpetokampanja on
sujunut Torpvikenillä

Muita tapahtumia:

15.06. Vietetään luonnonkukkien päivää. Helsy retkeilee
silloin Vartiokylänlahden pohjukan ympäristössä
tutkimassa vanhoja niittyjä, ketoja ja kosteikkoja.
Tapaaminen klo 14.00 Vehkalahdentien ja
Varjakanvalkan risteyksessä.

4-06.07. Taideviikonloppu Torpalla,
opastajana Carin Bengts (maksullinen)

Hallituksen kevään kokoukset

11.3., 11.5. ja 13.6.

**Helsyn kevätkokous 14.4. klo 17.30, Kaisaniemen
kasvitieteellisen puutarhan kahvilassa. TERVETULOA!**